

УДК 314.15:325.1(477)

Білик Петро,
аспірант Лабораторії проєктів та ініціатив,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
together.united.ua@gmail.com

ВІЙСЬКОВІ КОНФЛІКТИ ТА СВІТОВІ МІГРАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У сучасному світі, де господарські відносини стають все більш глобальними, міжнародна трудова міграція відіграє ключову роль у соціально-економічному розвитку багатьох країн. Вона є важливим індикатором рівня розвитку країни і впливає на потоки, розміри, напрямки та інтенсивність міграційних процесів.

Згідно з останніми глобальними оцінками, у 2020 році кількість міжнародних мігрантів у світі становила близько 281 мільйонів осіб, що складало 3,6 % від загального світового населення. Загалом, протягом останніх п'яти десятиліть спостерігається зростання кількості міжнародних мігрантів. У порівнянні з 1990 роком, кількість людей, які проживають у країні, що не є їхньою країною народження, збільшилась на 128 мільйонів і втричі перевищує відповідний показник 1970 року [1]. З одного боку, трудові мігранти, які прибувають в інші країни, збільшують їхній робочий потенціал і задовольняють економічні потреби у робочій силі. З іншого ж – вони надсилають грошові перекази до своїх держав, що забезпечує матеріальну підтримку для своїх родин. На сучасному етапі міжнародна трудова міграція охоплює всі континенти та має глобальний характер [2, с. 28].

Міжнародна міграція може бути спричинена різними факторами: соціальними кризами, політичною нестабільністю та недостатніми можливостями зайнятості, різницею рівня життя у різних країнах. Варто відзначити, що демографічні зміни, такі як зростання населення

та нерівномірний розподіл населення, також можуть впливати на міграцію [3; 4]. Країни з високим рівнем природного приросту та обмеженими можливостями для зайнятості можуть стикатися зі значним відтоком робочої сили до більш розвинутих економічно країн. Водночас, країни із низькою народжуваністю та старіючим населенням можуть залучати мігрантів для компенсації демографічного впливу та заповнення вакантних робочих місць.

Проте, на сьогодні військові конфлікти та політична нестабільність стають однією із найбільш впливових сил, що формують міграційні трансформації в сучасному світі [5]. Крім людських втрат, травм та руйнування майна, конфлікти змушують багатьох людей залишити свої домівки, громади та країни в пошуках безпеки.

Як приклад масової міграції, спричиненої військовими конфліктами, була ситуація в Європі у 2015-2016 роках. Політична нестабільність та збройні конфлікти у деяких країнах Близького Сходу та Північної Африки спонукали мільйони людей до масової міграції у країни Європейського Союзу [1]. Багато мігрантів, які намагалися потрапити до Європи зіткнулись із різними викликами, такими як недостатність місць для проживання, доступ до основних послуг, адаптація до нового соціокультурного середовища тощо.

Масова міграція мала вплив і на політичну ситуацію в країнах-приймачах. Вона стала об'єктом політичної дискусії та розділила суспільство на тих, хто підтримує прийом мігрантів, і тих, хто їм протидіє. Це викликало появу націоналістичних рухів, які використовували міграційну ситуацію для своєї політичної агенди.

Окрім того, масова міграція поставила під загрозу безпеку та стабільність у країнах-приймачах. Вона створила виклики для системи митного контролю та безпеки, оскільки не було достатніх ресурсів для перевірки та реєстрації всіх мігрантів. Це призвело до певних проблем, пов'язаних з незаконною міграцією, контрабандою людей та можливими загрозами безпеки.

Зусилля для вирішення проблеми масової міграції були спрямовані на укладання договорів та співпрацю між країнами-

приймачами й країнами-донорами, вдосконалення системи міграційного контролю та привабливих програм для інтеграції мігрантів у суспільство. Однак, це залишається складною проблемою без однозначного рішення, оскільки вона включає політичні, соціальні, економічні та гуманітарні аспекти.

Для більш детального вивчення зв'язку між розвитком країни, політичною та соціальною нестабільністю та рівнем міграції, варто проаналізувати ключові міжнародні індекси, які відображають позиції країн у світі за цими аспектами.

Наприклад, Глобальний індекс миру (GPI) та Індекс людського розвитку (HDI) є важливими інструментами для вимірювання стабільності та розвитку країн. Високі показники у Глобальному індексі миру та Індексі людського розвитку зазвичай супроводжуються сприятливими умовами для миру та високим рівнем розвитку. Країни з високим рівнем миру також мають менше біженців, заявників на притулок і внутрішньо переміщених осіб через конфлікти. Наприклад, кількість біженців і заявників на притулок з мирних країн, таких як Сінгапур, Швеція, Чилі або Республіка Корея, значно відрізняється від кількості таких осіб з менш мирних країн, таких як М'янма, Ефіопія, Ємен і Південний Судан [1].

У 2020 році у світі налічувалось 26,4 мільйона біженців і 4,1 мільйона осіб, які шукали притулку. Крім цього, близько 48 мільйонів людей були внутрішньо переміщеними внаслідок конфліктів і насильства, що є найвищим показником в історії. За останні десять років кількість виселених людей через збройні конфлікти та переслідування зросла на понад 100 відсотків [1].

За останні роки Україна стала однією з країн, що зіткнулась із складною ситуацією щодо міграції населення через війну, що призвело до виїзду приблизно 8,2 мільйонів осіб зі своїх домівок у пошуках безпеки та стабільності [6]. Це один з найбільших масових міграційних стрімів у Європі, наслідки якого мають значний вплив на як саму Україну, так і на країни-приймачі, які зазнають великого навантаження на свої соціальні та економічні системи.

Виїзд мільйонів українців мав серйозні наслідки для соціально-економічного розвитку країни. Багато з мігрантів зіткнулися з викликами, пов'язаними зі зміною місця проживання, пошуком роботи, наданням освіти для дітей та доступом до медичних послуг [7]. Крім того, велика кількість емігрантів також призвела до втрати значної частини людського капіталу та втрати потенційного внутрішнього розвитку.

Конфлікти є найбільшою причиною гуманітарних проблем у світі. Прогнозується, що до 2030 року до двох третин найбільш вразливих людей можуть проживати у конфліктних регіонах [1]. Потреба вирішувати причини та динаміку конфліктів, сприяти мирному суспільству є однією з глобальних цілей. Зокрема одна з цілей, визначених у Стратегії сталого розвитку ООН (ЦСР 16) спрямована на досягнення «миру, справедливості та стійких інституцій». У рамках ЦСР 16 держави зобов'язуються підтримувати мирні та інклюзивні суспільства, забезпечувати рівний доступ до правосуддя, зміцнювати ефективні й прозорі інститути та забезпечувати національну безпеку [8; 9].

Отже, військові конфлікти є однією з основних причин міграційних трансформацій у сучасному світі. Вони спонукають людей до переселення у пошуках безпеки та захисту, створюють виклики для приймаючих країн і мають геополітичні наслідки для світового порядку. Розуміння цього впливу є важливим для розробки ефективних стратегій управління міграційними процесами та забезпечення стабільності й безпеки для всіх зацікавлених сторін.

Незважаючи на складнощі, пов'язані з міграцією, яка спричинена військовими конфліктами, важливо розвивати гуманітарні підходи до вирішення цієї проблеми. Спільна діяльність міжнародних організацій, урядів і громадських організацій може сприяти забезпеченню безпеки, захисту прав переселенців й підтримці стійкого розвитку в постконфліктних регіонах.

Зрештою, вирішення проблеми військових конфліктів є ключовим для зменшення вимушеної міграції та забезпечення миру, стабільності й процвітання в усьому світі.

Список використаних джерел:

1. International Organization for Migration. Доповідь про світову міграцію за 2022 рік. 2021. ISBN 978-92-9268-078-7 <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/>
2. Леонов С.В. Реформування системи освіти впродовж життя в Україні для запобігання трудовій міграції: коопетиційна модель інституційного партнерства. 2022. https://sumdu.edu.ua/images/content/science/research/ndr-mon_report/2022_Leonov-01-min.pdf
3. Павліха Н. В., Цимбалюк І. О., Уніга О. В., Коцан Л. М., Савчук А. Ю. Економіка добробуту: регулювання доходів населення та розвиток ринку праці [Текст] : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 212 с.
4. Долиняк Ю. О., Павліха Н. В., Цимбалюк І. О. Ринок освітніх послуг в умовах європейської інтеграції: ретроспективний аналіз і напрями розвитку [Текст]: монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 232с.
5. Павліха Н.В., Цимбалюк І.О., Хомюк Н.Л., Войчук М. В., Савчук А.Ю., Коломечюк В.В., Цимбалюк С.М. Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання: монографія. Луцьк : Вежа-Друк. 2022. 514 с.
6. Ситуація з біженцями в Україні. *Портал оперативних даних*. 2023. <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>
7. Павліха Н., Цимбалюк І., Уніга О. Розвиток та регулювання ринку праці прикордонного регіону [Текст] : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 223 с. ISBN 978-966-940-195-3
8. Цимбалюк І. *Фіскальний простір інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика [Текст]* : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 500 с.
9. Цимбалюк І. О. Інклюзивний розвиток регіону в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 340 с. 14,8 д.а. ISBN 978-966-940-278-3